

แบบรายงานสรุปผล

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย
กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Routine to Research : R2R)

เรื่อง

การศึกษาความแตกต่างข้อมูลการผลิตส้มสายน้ำผึ้งของเกษตรกรทั่วไป
และเกษตรกรที่ผ่านมาตรฐาน GAP ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

โดย สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่
ปีงบประมาณ 2566

คำนำ

กรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดให้มีการขับเคลื่อนการพัฒนางานประจำสำนักงานวิจัย (Routine to Research : R2R โดยมีเป้าประสงค์ในการพัฒนาคนทำงาน คือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ไปพร้อมกับการพัฒนาองค์กรสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมอบหมายสำนักงานเกษตรจังหวัดถ่ายทอดการดำเนินงานวิจัย R2R แก่บุคลากรพร้อมกับจัดทำงานวิจัย R2R จำนวน ๑ เรื่อง ในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ นั้น

สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ เห็นความสำคัญของการดำเนินงานวิจัย (R2R) ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จในงานส่งเสริมการเกษตร จึงได้มีการประกาศแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะทำงานขับเคลื่อนการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนางานประจำสำนักงานวิจัย กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Routine to Research : R2R) และได้เห็นชอบดำเนินงานวิจัย (R2R) จำนวน ๑ เรื่อง ซึ่งเป็นประเด็นร้อนแรง (Hot issue) คือ กรณีสัมผายน้ำผึ้งที่มีการใช้ยาปฏิชีวนะฉีดเข้าต้น (สัมปักเข็ม) ทำให้ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่น ในขณะที่ภาคราชการมีการส่งเสริมการปลูกส้มตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม GAP (สัมปลอดภัยจากสารพิษ) แต่กลับมีการขยายตัวค่อนข้างช้า จึงสมควรมีการศึกษาข้อมูลการปลูกส้มของเกษตรกรทั่วไปกับเกษตรกรที่ผ่านมาตรฐาน GAP ว่าต้นทุน ผลผลิต และผลตอบแทนที่แตกต่างกันอย่างไร อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรเลือกปลูกส้มในระบบดังกล่าว

คณะที่ปรึกษาและคณะทำงานขับเคลื่อนการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนางานประจำสำนักงานวิจัย กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Routine to Research : R2R) ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดการดำเนินงานวิจัย (R2R) ในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยนี้ไปต่อยอด ปรับใช้ให้เหมาะสมกับตัวบุคคลและสภาพพื้นที่ จนเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและเกษตรกร

คณะที่ปรึกษาและคณะทำงานฯ
สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่
สิงหาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

	หน้า
๑. เป้าหมายการดำเนินงาน	๑
๒. สถานการณ์และปัญหา	๑
๓. วัตถุประสงค์	๑
๔. การดำเนินงาน R2R	๑
๕. สรุปผลที่เกิดขึ้น	๖
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน	๙
ภาคผนวก ข การประชุมคณะทำงานสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่	๑๒
ภาคผนวก ค การจัดงานรณรงค์สร้างการรับรู้ ผลิตสัมปลดภัย ภายใต้แคมเปญ “Safe use Safe Orange” และแกลงข้าว โครงการการรณรงค์เฝ้าระวังสารเคมีตกค้างในผลผลิตส้ม	๑๓
ภาคผนวก ง การลงพื้นที่เก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตส้มของเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP และเกษตรกรทั่วไป และจัดเวทีชุมชนเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP	๑๖
ภาคผนวก จ โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติทดแทน สารเคมีทางการเกษตร	๑๘

ชื่อเรื่อง การศึกษาความแตกต่างข้อมูลการผลิตส้มสายน้ำผึ้งของเกษตรกรทั่วไป และเกษตรกรที่ผ่านมาตรฐาน GAP ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

๑. เป้าหมายการดำเนินงาน

เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกส้มสายน้ำผึ้งทำการผลิตส้มในระบบปลอดภัยจากสารพิษ ตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม GAP โดยการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลด้านการผลิตส้มทั้ง ๒ ระบบประกอบการตัดสินใจของเกษตรกร

๒. สถานการณ์และปัญหา

ส้มเป็นหนึ่งในผลไม้ที่ผู้คนนิยมบริโภค เนื่องจากมีรสชาติหอม อร่อย อีกทั้งยังมีวิตามินที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ จึงทำให้เกษตรกรหันมาปลูกส้มกันอย่างแพร่หลาย โดยในจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ปลูกส้มสายน้ำผึ้ง ๓๘,๐๒๙ ไร่ เกษตรกร ๒,๖๕๐ ราย (ปีการผลิต ๒๕๖๕/๒๕๖๖) ปลูกมากที่สุดในอำเภอฝาง อำเภอแม่ฮาด อำเภอเวียงแหง และอำเภอแม่แตง ตามลำดับ ทั้งนี้การปลูกส้มของเกษตรกรต้องประสบปัญหาโรคและแมลงศัตรูส้มที่สำคัญ ได้แก่ โรคแคงเกอร์ โรคกรีนนิ่ง โรครากเน่าโคนเน่า เพลี้ยไก่อแจ้ส้ม หนอนขนอบใบส้ม เป็นต้น ส่งผลให้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชจำนวนมาก และใช้สารเคมีที่ไม่ได้รับการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร เช่น การใช้สารปฏิชีวนะฉีดเข้าลำต้นแบบสายน้ำเกลือ โดยหากเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย ก็จะทำให้เกิดสารตกค้างในผลผลิตและเป็นอันตรายต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม

สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ จึงต้องการรณรงค์ให้เกษตรกรหันมาปลูกส้มที่ปลอดภัย เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกรผลิตส้มปลอดภัย ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกษตรกรผู้ปลูกส้มดำเนินการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน รวมถึงการใช้สารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติ ปฏิบัติตามหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกส้มของเกษตรกรทั่วไปและเกษตรกรที่ผ่านมาตรฐาน GAP อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติทางการเกษตรให้แก่เกษตรกร

๓. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความแตกต่างข้อมูลทางการผลิตส้มสายน้ำผึ้งของเกษตรกรทั่วไปและเกษตรกรที่ผลิตในระบบมาตรฐาน GAP

๔. การดำเนินงาน R2R

๔.๑ วิธีการวิจัย : การวิจัยเชิงสำรวจ

๔.๒ เครื่องมือในการดำเนินการ : แบบสัมภาษณ์และการจัดเวทีชุมชน

๔.๓ กระบวนการทำงาน

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม
๑๙ มกราคม ๒๕๖๖	ประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Routine to Research : R2R) เพื่อคัดเลือกพื้นที่/ชนิดสินค้าในการดำเนินงาน วางแผนการดำเนินการและชี้แจงสร้างความเข้าใจแก่อำเภอพื้นที่เป้าหมาย
๒ มีนาคม ๒๕๖๖	การจัดงานรณรงค์สร้างการรับรู้ ผลิตสัมปลอดภัย ภายใต้แคมเปญ “Safe use Safe Orange” และแถลงข่าวโครงการรณรงค์เฝ้าระวังสารเคมีตกค้างในผลผลิตส้ม
๒๘ มีนาคม ๒๕๖๖	ลงพื้นที่เก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตส้มของเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP และเกษตรกรทั่วไป และจัดเวทีชุมชนเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP
๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖	โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติทดแทนสารเคมีทางการเกษตร

๔.๓.๑ ประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Routine to Research : R2R) เพื่อคัดเลือกพื้นที่/ชนิดสินค้าในการดำเนินงาน วางแผนการดำเนินการ และชี้แจงสร้างความเข้าใจแก่อำเภอพื้นที่เป้าหมาย

มติที่ประชุม จากการพิจารณาเบื้องต้นเห็นควรดำเนินการในสินค้า ส้ม พื้นที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากพบปัญหาในเรื่องการใช้สารเคมีของเกษตรกรผู้ปลูกส้ม ส่งผลให้ขาดความเชื่อมั่นจากผู้บริโภค

๔.๓.๒ การจัดงานรณรงค์สร้างการรับรู้ ผลิตสัมปลอดภัย ภายใต้แคมเปญ “Safe use Safe Orange” และแถลงข่าวโครงการรณรงค์เฝ้าระวังสารเคมีตกค้างในผลผลิตส้ม ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ กลุ่มแปลงใหญ่ส้มปองน้ำร้อน ตำบลปองน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีกิจกรรม ดังนี้

๑) กิจกรรม “Safe use Safe Orange” มีดังนี้

ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย โดย สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรที่ ๑ จังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเชียงใหม่ (ฝาง) กรมวิชาการเกษตร

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ ชัวร์ก่อนใช้ เช็คก่อนทิ้ง โดย KASET ๕G

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การป้องกันกำจัดศัตรูส้มโดยวิธีผสมผสาน โดย ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จังหวัดเชียงใหม่

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การจัดการดินและปุ๋ยในสวนส้ม โดยสมาคมการค้าผู้ผลิตปุ๋ยไทย

ฐานเรียนรู้ที่ ๕ ระบบตรวจรับรองแปลงมาตรฐาน GAP แบบดิจิทัล โดย สมาคมการค้านวัตกรรมเพื่อการเกษตรไทย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฐานเรียนรู้ที่ ๖ การใช้โดรนทางการเกษตร โดย บริษัท เอทีไอ เทคโนโลยี จำกัด หน่วยวิจัย
สมาร์ตฟาร์มและโซลูชันการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ฐานเรียนรู้ที่ ๗ บริหารตรวจคัดกรองความเสี่ยงจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
โดย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอฝาง โรงพยาบาลฝาง

ผลคัดกรองความเสี่ยงจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ในเลือด) ดังนี้

ผู้เข้ารับการตรวจ จำนวน ๑๑๗ คน

ผลปกติ ๖ คน ร้อยละ ๕.๑๓

ผลปลอดภัย ๒๒ คน ร้อยละ ๑๘.๘๐

ผลมีความเสี่ยง ๒๘ คน ร้อยละ ๒๓.๙๓

ผลไม่ปลอดภัย ๖๑ คน ร้อยละ ๕๒.๑๔

ฐานเรียนรู้ที่ ๘ บริการตรวจวิเคราะห์สารเคมีตกค้างในส้ม โดยใช้ GT Test Kit โดยกอง
ส่งเสริมอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ผลการตรวจวิเคราะห์ผลผลิตทางการเกษตร จำนวน ๖ ตัวอย่าง ผลปลอดภัย
จำนวน ๕ ตัวอย่าง และไม่ปลอดภัย ๑ ตัวอย่าง เนื่องจากเก็บเกี่ยวก่อนเวลา

ฐานเรียนรู้ที่ ๙ นิทรรศการเครือข่าย YSF Chiangmai

๒) กิจกรรมเสวนาพิเศษ “ซีช่องส่งออกตลาดส้มไทย จากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภค” โดยมีตัวแทนจากกลุ่ม
แปลงใหญ่ส้มสายน้ำผึ้ง ตลาดไท บริษัท เดอะมอลล์กรุ๊ป จำกัด บริษัท เซ็นทรัล ฟู้ด รีเทล จำกัด บริษัท สยาม
แม็คโคร จำกัด

แถลงข่าวโครงการการรณรงค์เฝ้าระวังสารเคมีตกค้างในผลผลิตส้มแคมเปญ “Safe use Safe
Orange” ณ แปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตส้มสายน้ำผึ้ง นายนิพิทย์ หนองวงศ์ เกษตรกรกรแปลง
ใหญ่ส้มสายน้ำผึ้ง ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และมีการเผยแพร่ข่าวงานแถลงข่าวฯ
ผ่านสื่อมวลชน ดังนี้ ไทยรัฐ Thai PBS กรมประชาสัมพันธ์ NBT แนวหน้า ททบ ๕ สยามธุรกิจ เกษตรก้าวไกล
และเชียงใหม่ นิวส์

๔.๓.๓ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตส้มของเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP และ
เกษตรกรทั่วไป และจัดเวทีชุมชนเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP

ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล

๑) ต้นทุนการปลูกส้มของเกษตรกรทั่วไปและเกษตรกรที่ผ่านมาตรฐาน GAP

หมายเหตุ : บาท/ไร่			
รายการ	ต้นทุนการผลิต เกษตรกรทั่วไป (บาท/ไร่)	ต้นทุนการผลิต เกษตรกร GAP (บาท/ไร่)	หมายเหตุ
1. ค่าใช้จ่าย			
1.1 ค่าจ้างเตรียมดิน			
- ไถพรวน+ยกร่อง	6,000	6,000	ครั้งเดียวตอนเริ่มปลูก
1.4 ค่าจ้างเหมาพ่นสารเคมี/สารชีวภัณฑ์ ควบคุมโรค และแมลงศัตรูพืช	18,000	7,240	ตลอดทั้งปี(ประมาณ 15 - 30 ครั้ง)
1.5 ค่าจ้างใส่ปุ๋ย	8,240	10,000	ตลอดทั้งปี
1.5 ค่าจ้างแรงงานรดน้ำ	20,400	14,400	ตลอดทั้งปี (เดือนละ 2 - 4 ครั้ง)
1.6 ค่าจ้างกำจัดวัชพืช	1,800	2,400	12 ครั้ง/ปี
1.7 ค่าจ้างเก็บเกี่ยว/คัดเกรด/บรรจุตะกร้า/ขนขึ้นรถ	4,000	4,000	
1.7 ค่าจ้างแรงงานตัดแต่งกิ่ง	3,500	3,500	
2. ค่าปัจจัยการผลิต			
2.2 ค่าปุ๋ย			
- 15-15-15 / 16-16-16	5,800	4,200	อัตรา 100 - 200 กิโลกรัม/ไร่
- 24-8-7/25-7-7	2,800	1,400	อัตรา 50 - 100 กิโลกรัม/ไร่
- 12-24-12	1,200	1,200	อัตรา 40 - 50 กิโลกรัม/ไร่
- 8-24-24/13-13-21	6,000	4,200	อัตรา 120 - 150 กิโลกรัม/ไร่
ปุ๋ยอินทรีย์	2,500	5,000	1,250 - 2,500 กิโลกรัม/ไร่
2.3 ค่าสารเคมี			
- กำจัดศัตรูพืช (ฆ่าแมลง,กำจัดโรคพืช)	28,800	8,000	พ่น ระหว่าง 7-14 วันต่อครั้ง ตลอดทั้งปี ยกเว้น ระยะเก็บเกี่ยวก่อน 14 วัน
- ฮอร์โมนและอาหารเสริมพืช	1,200	1,500	
- สารชีวอินทรีย์/สารชีวภัณฑ์		4,000	
2.4 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ไฟฟ้า	1,200	1,200	
3. ค่าเช่าที่ดิน	-		
รวมต้นทุน	111,440	78,240	
ต้นทุน (บาท/กิโลกรัม)	24.76	21.44	
ผลผลิตที่ได้ (กิโลกรัม/ไร่)	4,500	3,650	
ราคาขายได้ (บาท/ไร่)	135,000	109,500	ราคา 30 บาท/กิโลกรัม
กำไร (รายได้-ต้นทุน)	23,560	31,260	

๒) การจัดเวทีกิจกรรมเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP

ปฏิทินการผลิต

กิจกรรม	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. เตรียมต้น (ก.พ. – เม.ย.) - ตัดแต่งกิ่ง - ศัตรูพืช : เพลี้ยไฟ เพลี้ยไถ้แจ้ไร แดง												
2. ออกดอก (มี.ค. – ธ.ค.) - รุ่นที่ 1 (มี.ค. – เม.ย.) - รุ่นที่ 2 (มิ.ย. – ก.ค.) - รุ่นที่ 3 (ส.ค. – ก.ย.)			รุ่นที่ 1			รุ่นที่ 2		รุ่นที่ 3				
3. ตัดผลเล็กและพัฒนาผล (พ.ค. – ธ.ค.) - เดือน พ.ค. จะเริ่มพบเชื้อรา - ศัตรูพืช : เพลี้ยไฟ เพลี้ยไถ้แจ้ หนอนซอนใบ												
4. เก็บผลผลิต - รุ่นที่ 1 (ธ.ค. – ก.พ.) - รุ่นที่ 2 (เม.ย. – มิ.ย.) - รุ่นที่ 3 (ก.ค. – ส.ค.)		รุ่นที่ 1			รุ่นที่ 2		รุ่นที่ 3					

การตลาด

สัดส่วนจำหน่ายผลผลิต	ช่องทางจำหน่าย	หมายเหตุ
ร้อยละ 97	ล้ง	
ร้อยละ 3	ขายด้วยตนเองและตลาด ออนไลน์	โดยในตลาดออนไลน์ จะขายส้ม คละเบอร์ ๔,๕,๖ ราคา ๖๕๐ บาท/กล่อง ๑๐ กิโลกรัม (รวมค่า ส่ง)

ปัญหาที่พบ

- ๑) โรคและแมลง
- ๒) ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น
- ๓) ภัยธรรมชาติ (ลูกเห็บ)
- ๔) คู่แข่งในการปลูกส้มเพิ่มมากขึ้น
 - มีการแอบอ้างส้มที่นอกพื้นที่เป็นส้มอำเภอฝาง
 - ปัจจุบันพื้นที่ปลูกส้มในอำเภอฝางเพิ่มขึ้น โดยเปลี่ยนจากปลูกลิ้นจี่และลำไยมาเป็นส้มแทน

ข้อดีและข้อเสียของเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP

๑) การตลาดระหว่างผลผลิตส้มสายน้ำผึ้งที่มีมาตรฐาน GAP และไม่มีมาตรฐาน GAP ยังไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากสิ่งซึ่งเป็นตลาดหลักจะรับซื้อผลผลิตโดยไม่สนใจเรื่องมาตรฐานรับรองผลผลิต แต่จะได้รับความสนใจในตลาดออนไลน์ เนื่องจากเป็นการซื้อจากผู้ผลิตโดยตรงและผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องสินค้าปลอดภัยกับสุขภาพ ได้มาตรฐานรับรอง

๒) ธนาคารเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายสนับสนุนสินเชื่อแก่เกษตรกรที่สินค้าในระบบมาตรฐาน GAP

๓) การผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน GAP สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ เนื่องจากมีการจดบันทึกและทำให้เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการทำการเกษตรให้ถูกต้องและเหมาะสม

๔) ส้มที่ได้รับมาตรฐาน GAP ผลจะมีลักษณะที่คล้ายกว่าส้มที่ไม่ได้มาตรฐาน GAP เนื่องจากไม่ใช้สารเคมีและเว้นระยะการใช้สารก่อนเก็บเกี่ยวตามที่มาตรฐานกำหนด จึงทำให้ได้รับผลกระทบจากโรคและแมลง ซึ่งผู้บริโภคไม่นิยมบริโภค

๔.๓.๔ จัดโครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติทดแทนสารเคมีทางการเกษตร กิจกรรมส่งเสริมการอารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ณ กลุ่มแปลงใหญ่ส้มโป่งน้ำร้อน ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

เป้าหมาย : กลุ่มแปลงใหญ่ส้มโป่งน้ำร้อน ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๘๐ ราย

วิธีการดำเนินงาน

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรดำเนินการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน
- เผ่าระวังการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร
- ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

ผลที่ได้รับ

เกษตรกรสามารถจัดการศัตรูพืชในพื้นที่ผลิตสินค้าเกษตรของตนด้วยวิธีผสมผสานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสถานการณ์ และบริบทของพื้นที่ โดยอาศัยการควบคุมศัตรูพืชหลายๆ วิธีร่วมกัน ผลักดันให้เกิดการตลาด ละ หรือเลิกใช้สารเคมีทางการเกษตร เกิดเป็นการเกษตรที่มีความปลอดภัยทั้งกระบวนการผลิตและผลผลิต ส่งผลให้ผลผลิตมีมูลค่าเพิ่มขึ้น เพิ่มโอกาสการแข่งขัน ตลอดจนลดความเสี่ยงให้กับเกษตรกรที่จะได้รับอันตรายจากสารเคมีทางการเกษตร และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในอนาคต

๕. สรุปผลที่เกิดขึ้น

๕.๑ ผลลัพธ์

๕.๑.๑ สรุปผลการวิจัย

๑) ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรที่ผ่านมาตรฐาน GAP จะต่ำกว่าเกษตรกรทั่วไป ร้อยละ ๒๕ - ๓๐ แม้ว่าต้นทุนการผลิตจะแตกต่างกันแต่ผลผลิตส้มของเกษตรกรทั่วไปจะมีปริมาณผลผลิตเยอะกว่า ร้อยละ ๑๐ และการจำหน่ายส้มทั้ง ๒ แบบ จะส่งขายในตลาดเดียวกัน ทำให้กำไรสุทธิมีความใกล้เคียงกัน

ประกอบกับการผลิตส้มตามมาตรฐาน GAP มีการบริหารจัดการ การควบคุมคุณภาพ มาตรฐานและการลด การสูญเสียผลผลิตที่ยากกว่า จึงทำให้เกษตรกรตัดสินใจผลิตแบบเดิม

๒) การผลิตแบบมาตรฐาน GAP ที่ใช้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) ต้องใช้ ความรู้ ทักษะในการตัดสินใจ การจัดการสวนที่สูงกว่า การปฏิบัติไม่เป็นไปตามปฏิทินแบบการปลูกส้มทั่วไป ทำให้ บริหารจัดการแรงงานยากกว่า

๕.๑.๒ ผลลัพธ์ต่อเกษตรกรในการดำเนินการวิจัย

๑) เกษตรกรได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมสะท้อนปัญหาให้กับ เจ้าหน้าที่เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา

๒) หลังจากกิจกรรมเสวนาพิเศษ “ชี้ช่องส่งออกตลาดส้มไทย จากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภค” ในงานรณรงค์สร้างการรับรู้ ผลิตส้มปลอดภัย ภายใต้แคมเปญ “Safe use Safe Orange” ตลาดไทเปิดพื้นที่ ให้เกษตรกรสามารถเข้าไปจำหน่ายส้มด้วยตนเอง

๕.๑.๓ ผลลัพธ์ต่อตนเองในการดำเนินการวิจัย

๑) เจ้าหน้าที่ได้ฝึกฝนการทำงานวิจัย ทำให้เกิดความชำนาญเพิ่มมากขึ้น

๕.๑.๔ ผลลัพธ์ต่อองค์กรในการดำเนินการวิจัย

๑) เจ้าหน้าที่ได้บูรณาการการทำงานระหว่างกัน ทั้งระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

๕.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

๑) การให้ความสำคัญของผู้บริหาร จะทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจในการ ปฏิบัติหน้าที่

๒) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

๕.๓ อุปสรรค/แนวทางแก้ไข

๕.๓.๑ อุปสรรค

ขาดงบประมาณในการดำเนินงานโดยตรง

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะ

๑) ผลักดันตลาดสินค้าที่ได้รับมาตรฐาน GAP ให้เกิดขึ้นจริง ส่งเสริมให้หลังรับซื้อผลผลิต จากแหล่งผลิตที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP ด้วยราคาที่มากกว่าผลผลิตทั่วไป

๒) ส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตในช่องทางตลาดออนไลน์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าและ ช่องทางการตลาดให้แก่เกษตรกร

๓) ประชาสัมพันธ์สั้น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคทั่วประเทศ โดยสร้างความแตกต่าง เอกลักษณ์ของสินค้า และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคด้วยมาตรฐาน GAP

๔) บรรจุนโยบายในโครงการงบประมาณของกรมส่งเสริมการเกษตร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ

คำสั่งสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

ที่ ๕ /๒๕๖๖

เรื่อง คณะที่ปรึกษาและคณะทำงานขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตรด้วย BCG Model และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Routine to Research : R๒R)

ด้วยกรมส่งเสริมการเกษตรและสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๖ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตรด้วย BCG Model แบบบูรณาการเชิงพื้นที่ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ให้เป็นรูปธรรม พร้อมขยายผลต้นแบบความสำเร็จ และมีการท้าทายการทำงาน (challenge) และได้ดำเนินการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Routine to Research : R๒R) วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้ในการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research : R๒R) สามารถออกแบบงาน R๒R ได้ และส่งเสริมสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่นำผลงานตามนโยบายที่ทำเป็นประจำมาพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ อย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ จึงขอแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะทำงาน ดังต่อไปนี้

๑. คณะที่ปรึกษาการขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตรด้วย BCG Model และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Routine to Research : R๒R) ประกอบด้วย

๑.๑ นายเจริญ ทิมพิซาล	เกษตรจังหวัดเชียงใหม่	ประธาน คณะที่ปรึกษา
๑.๒ นางกนกวรรณ พรหมตัน	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต	รองประธาน คณะที่ปรึกษา
๑.๓ นายปฐมชาติ ศรีเจริญจิตร	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร	คณะที่ปรึกษา
๑.๔ นายรัตน์ ผุสดี	เกษตรอำเภอเมืองเชียงใหม่ รักษาการในตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช	คณะที่ปรึกษา
๑.๕ นางดารารัตน์ ศรีวิชัย	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป	คณะที่ปรึกษา
๑.๖ นายเจษฎา กายไชย	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ	เลขานุการ คณะที่ปรึกษา
๑.๗ นางสาวกนกวรรณ พิทาคำ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	ผู้ช่วยเลขานุการ คณะที่ปรึกษา
๑.๘ นางศิริดา พงษ์ไพบูลย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	ผู้ช่วยเลขานุการ คณะที่ปรึกษา

/มีอำนาจ...

-๒-

มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ให้คำปรึกษาการดำเนินการขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตรด้วย BCG Model และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Routine to Research : R๒R) ให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

๒. ติดตาม กำกับ ดูแล และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนการขับเคลื่อน และเป้าหมายที่วางไว้

๒. คณะทำงานการขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตรด้วย BCG Model และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Routine to Research : R๒R) ประกอบด้วย

๒.๑ นายเจษฎา กายไยไชย	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ	หัวหน้า คณะทำงาน
๒.๒ นางกนกวรรณ พรหมตัน	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต	คณะทำงาน
๒.๓ นายปฐมชาติ ศรีเจริญจิตร	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร	คณะทำงาน
๒.๔ นายรัตน์ ผุสดี	เกษตรอำเภอเมืองเชียงใหม่ รักษาการในตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช	คณะทำงาน
๒.๕ นายสัญญา ปัญจะเรือง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
๒.๖ นายนพพล พุฒแสง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
๒.๗ นายเรวัต แก้วเลิศตระกูล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
๒.๘ นายกฤษนันท์ ทองทิพย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
๒.๙ นางสาวสุภาพร ศรีวิชัย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
๒.๑๐ นางสาวกนกวรรณ เนียมทรัพย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
๒.๑๑ นางสาวบุญจิราภรณ์ รัตนสิงห์ขรณ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	คณะทำงาน
๒.๑๒ นายณัชพล อยู่เย็น	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	คณะทำงาน
๒.๑๓ นายวรวิทย์ มหาวินชัย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	คณะทำงาน
๒.๑๔ นางศิรดา พงษ์ไพบูลย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	เลขานุการ คณะทำงาน
๒.๑๕ นางสาวกนกวรรณ พิทาคำ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	ผู้ช่วยเลขานุการ คณะทำงาน

โดยให้คณะทำงานฯ ปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

๑. ร่วมวางแผนการดำเนินงานการขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตรด้วย BCG Model และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Routine to Research : R๒R) พร้อมขับเคลื่อนงานให้สำเร็จคล่องตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. รายงานความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค การดำเนินงาน ให้คณะที่ปรึกษาทราบอย่างต่อเนื่อง

-๓-

๓. สรุปผลการดำเนินงาน และรายงานผลตามกำหนด

๔. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายเจริญ พิมพ์ชวล)
เกษตรจังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ข การประชุมคณะทำงานสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ค การจัดงานรณรงค์สร้างการรับรู้ ผลิตส้มปลอดภัยภายใต้แคมเปญ “Safe use Safe Orange” และแถลงข่าวโครงการการรณรงค์เฝ้าระวังสารเคมีตกค้างในผลผลิตส้ม

ภาคผนวก ง การลงพื้นที่เก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตส้มของเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP และเกษตรกรทั่วไป และจัดเวทีชุมชนเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP

ภาคผนวก จ โครงการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และแมลงศัตรูธรรมชาติทดแทนสารเคมีทางการเกษตร

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางศิริดา พงษ์ไพบูลย์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

ผู้จัดทำ

นายธนเดช วงศ์เขียว

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวเนตรนภา ไชยเป็ง

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางศิริดา พงษ์ไพบูลย์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

นางสาวกนกวรรณ พิทาคำ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาวพรรณี วันชัย

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

นางสาวสุวิมล ยิ่งโยชน์

เจ้าพนักงานธุรการ

ที่ปรึกษา

นายเจริญ พิมพ์ขาล

เกษตรจังหวัดเชียงใหม่

นายเจษฎา กาพย์ไชย

หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ

สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่